

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 115/13

Luksemburg, 26 września 2013 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-167/12
CD / ST

Zdaniem rzecznik generalnej Juliane Kokott, w przypadku legalnego macierzyństwa zastępczego, obie matki mają prawo do urlopu macierzyńskiego

Urlop macierzyński wynoszący co najmniej czternaście tygodni nie ulega podwojeniu, lecz należy podzielić go pomiędzy obie matki, przy czym urlop każdej z nich musi wynosić co najmniej 2 tygodnie

Macierzyństwo zastępcze¹ nie jest w Unii Europejskiej uregulowane w jednolity sposób. Podczas gdy w wielu państwach członkowskich jest ono zabronione, w Zjednoczonym Królestwie jest ono pod określonymi warunkami dozwolone. W Zjednoczonym Królestwie brak jednak szczególnego uregulowania urlopu macierzyńskiego dla matek przejmujących pieczę nad dzieckiem po jego narodzinach (matek sprawujących pieczę nad dzieckiem).

C.D. oraz jej partner, mieszkający w Zjednoczonym Królestwie, zaspokoili swoje pragnienie posiadania dziecka z pomocą matki zastępczej. Na potrzebę poczęcia dziecka wykorzystano nasienie partnera C.D., lecz komórka jajowa nie pochodziła od C.D. W ciągu godziny od porodu C.D. rozpoczęła sprawowanie opieki nad dzieckiem oraz karmienie go piersią. Kilka miesięcy po narodzinach dziecka angielski sąd przeniósł, zgodnie z angielskim uregulowaniem dotyczącym macierzyństwa zastępczego, za zgodą matki zastępczej, na stałe pełną władzę rodzicielską za dziecko na C.D. i jej partnera.

Jako że jej pracodawca, będący państwową osobą prawną, zajął stanowisko, zgodnie z którym C.D. nie była uprawniona do płatnego urlopu macierzyńskiego, ani do płatnego urlopu na zasadach urlopu macierzyńskiego przyznanego w przypadku adopcji, ponieważ ani nie urodziła dziecka, ani go nie adoptowała, C.D. wytoczyła powództwo przed sądem brytyjskim. Sąd ten zmierza do ustalenia, czy zgodnie z prawem Unii² kobiecie przysługuje roszczenie o udzielenie płatnego urlopu macierzyńskiego również wtedy, gdy to nie ona, lecz matka zastępcza urodziła dziecko.

Zdaniem rzecznik generalnej Juliane Kokott, matce sprawującej pieczę nad dzieckiem, która ma dziecko w wyniku porozumienia w przedmiocie macierzyństwa zastępczego, przysługuje po narodzinach dziecka roszczenie o przyznanie urlopu macierzyńskiego na podstawie prawa Unii w każdym razie wtedy, gdy po narodzinach dziecka przejmuje ona nad nim opiekę, gdy w odnośnym państwie członkowskim macierzyństwo zastępcze jest dopuszczalne i gdy spełnione są przesłanki określone w prawie krajowym. Jest tak nawet wtedy, gdy matka sprawująca pieczę nad dzieckiem nie karmi dziecka po jego narodzinach piersią. Urlop macierzyński, z którego skorzystała matka zastępcza, podlega co prawda zaliczeniu na poczet urlopu macierzyńskiego matki sprawującej pieczę nad dzieckiem, ale urlop matki sprawującej pieczę nad dzieckiem musi wynosić co najmniej dwa tygodnie.

¹ Z punktu widzenia medycyny reprodukcyjnej, początek macierzyństwa zastępczego stanowi sztuczne zapłodnienie matki zastępczej lub przeniesienie embrionu do jej organizmu. Następnie matka donosza ciążę i rodzi dziecko. Z genetycznego punktu widzenia dziecko może pochodzić albo od tzw. rodziców sprawujących pieczę nad dzieckiem, którzy przejmują pieczę nad nim po jego narodzeniu, albo od ojca i matki zastępczej, względnie od ojca i innej kobiety.

² W szczególności na podstawie dyrektywy Rady 92/85/EWG z dnia 19 października 1992 r. w sprawie wprowadzenia środków służących wspieraniu poprawy w miejscu pracy bezpieczeństwa i zdrowia pracownic w ciąży, pracownic, które niedawno rodziły i pracownic karmiących piersią (Dz.U. L 348, s. 1).

Przyjmując uregulowania dotyczące urlopu macierzyńskiego w 1992 r. prawodawca Unii przyjął co prawda podejście, zgodnie z którym macierzyństwo biologiczne stanowi normę i oczywistym jest, że nie wziął pod uwagę mało wtedy rozpowszechnionego zjawiska macierzyństwa zastępczego. Znajdujący oparcie w prawach podstawowych **cel ochronny urlopu macierzyńskiego** nakazuje jednak również ochronę matek sprawujących pieczę nad dzieckiem i to niezależnie od tego, czy karmią one dziecko piersią, czy też nie³. Ten płatny urlop służy bowiem nie tylko ochronie pracownic w okresie ciąży, po porodzie lub w okresie karmienia piersią, lecz ma **także** zapewnić **niezakłócony rozwój relacji między matką i dzieckiem**.

W każdym razie wtedy, gdy w konkretnym przypadku państwo członkowskie uznaje stosunek prawny matki sprawującej pieczę nad dzieckiem do dziecka, przepisy prawa Unii dotyczące urlopu macierzyńskiego należy stosować do matek sprawujących pieczę nad dzieckiem, które bezpośrednio po narodzinach dziecka wstępują w miejsce matki zastępczej.

Jeżeli chodzi o wymiar urlopu macierzyńskiego, rzecznik generalna J. Kokott zajęła stanowisko, iż koncepcja macierzyństwa zastępczego nie może prowadzić do podwojenia minimalnego wymiaru prawa do urlopu wynoszącego czternaście tygodni. Urlop macierzyński musi raczej odzwierciedlać wybrany przez kobiety podział ról. Wykorzystany już przez matkę zastępczą urlop musi wobec tego zostać zaliczony na poczet urlopu matki sprawującej pieczę nad dzieckiem i odwrotnie. Obu matkom należy przyznać niepodlegający skróceniu urlop macierzyński wynoszący co najmniej pełne dwa tygodnie. W odniesieniu do kwestii tychże dwóch tygodni uregulowanie prawa Unii w formie dyrektywy jest na tyle precyzyjne, że jest ono bezpośrednio skuteczne w państwach członkowskich.

Jeżeli chodzi o podział pozostałych co najmniej dziesięciu tygodni, należy uwzględnić ochronę kobiet w ciąży, względnie kobiet które niedawno rodziły oraz dobro dziecka. Jeżeli kobiety nie będą mogły osiągnąć porozumienia w kwestii tego podziału, uzasadnione wydaje się zastosowanie sposobu wartościowania przyjętego w prawie krajowym. Jeśli kobiety osiągnęłyby skuteczne porozumienie w tej kwestii, to również prawo do urlopu może zostać uznane za określone w sposób dostatecznie dokładny, tak że również w tej kwestii należy przyjąć bezpośrednią skuteczność uregulowania prawa Unii.

Rzecznik generalna J. Kokott jest ponadto zdania, że niniejsza sprawa nie dotyczy zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy⁴ i w związku z tym nie należy się na nią powoływać.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

³ Karmiąca piersią matka sprawująca pieczę nad dzieckiem znajduje się w sytuacji, która jest porównywalna z sytuacją karmiącej piersią matki biologicznej i już z tego powodu należy objąć ją ochroną, jako „pracownicę karmiącą piersią” w rozumieniu dyrektywy.

⁴ Skonkretyzowanej przez dyrektywę 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy (Dz.U. L 204, s. 23).